

ВІТНІ Х'ЮСТОН

Ми з Катькою плуганимося по гриби. Я дуже цьому радію, бо Катька цілий місяць аж до сьогоднішнього дня не розмовляла зі мною.

Коли Катька говорить оце своє страшне «Я з тобою не балакаю», у мене зразу трусяться жижки (хоч я й не знаю, де вони є), шкірою йде морозець, а в обличчя б'є гарячий вітер. Якщо Катька каже, що не балакає, то так воно й буде. До того ж тут ідеться не про якесь умовне загальне небажання спілкуватися на відверті теми – ідеться про повний, тотальний, нищівний ігнор. Катька, коли не балакає, робить вигляд, що мене тупо нема. Іноді мені навіть здавалося, що вона от зараз пройде крізь мене, мов крізь пусте місце.

Останнього разу Катька не балакала зі мною через те, що я, купаючись, жбурляв мулякою в Олега – ми так дурачилися – а потрапив прямо Катьці в лице. «Прямо в морду», – сказав Олег і заржав. Я теж заржав, бо муляка на обличчі робила Катьку схожою на якусь дику потвору. Катька спершу теж хотіла заржати, уже й губи підготувала, але раптом передумала й сказала оте страшне «Я з тобою не балакаю». Я, звісно, хотів усе виправити, хоч і розумів безнадійність свого заміру. Я говорив до неї. Намагався смішити. Перепиняв дорогу. Благав. Клянчив. Молив. Не помагало. Я знав, що не допоможе. Катька тягла по піску своє мокре парео, у руці тримала босоніжки, у другій – заколку. Коли вона вже завершила до свого завулка, я пішов назад до річки. Спершу хотів топитися, але поки дійшов – передумав. Ліг біля свого улюбленого гнилого човна, засунув голову в торішне листя й милувався небом, що потроху вечоріло. Дома дід назвав мене «чортовим підкаблучником», розказав про все прабабі, а та страшним шепотом попросила: «Як я вмру, а він надума її брать, Мишко, не допусти!»

Але тепер Катька вже балакає. Це сталося, як і будь-яке інше щастя, раптово. Вона йшла з поля, де загірбала якусь соломку, а я – на рибалку. «Ну й шо, позагірбала?» – спитав я, майже без надії почути якусь відповідь, уже зіщулившись в очікуванні холоду, що ним зараз обдасть мене її постать. «Ага!» – відгукнулася Катька, коли ми вже розминулися. Я різко загальмував і повернувся кругом, щоб наздогнати її. «Так, може, підем... по гриби?..», – спитав я обережно. «Ага! Пішли!» – відповіла мені тоном цариці, яка жалує собі болю шубу, масток і хутір на сорок душ селян. «Так я зайду! Коли?!» – кинув навздогін уже, бо вона не зупинялася. «Давай у чотири!» – проплив Катьчин голос коло моїх грудей, обдавши духом чебрецю, соломи й паленого огуду. Музыка!

А тепер ми плуганимося по гриби. Сьогодні ми вибрали незвичний маршрут: у Байрак, а звідти в Кірове, а далі – в Литвинівку. Грибів там, скоріше за

все, немає, бо там дуже стара, трухлява сосна, але нам нецікаво йти в сосну молоду, ми там сто разів були. Дорогою заходимо до Катьчиної баби Маньки, яка живе в другому кінці села. Баба Манька дає нам пиріжків зі сливами й узвару. Ми їмо, а вона розпитує:

– Сергію, а в вас одна чи дві корови?

– Дві. Марта й Люта, – відказую.

– Ага. А индики? Є ж?

– Є, – кажу.

– А хто пасе?

– Баба Варька, – кажу.

– Це та, що дід у Багацці взяв, ага? І яка вона жінка? Хароша?

– Отлічна, – кажу, – їсти варить, индиків пасе, хату білить.

– Бач як, – коситься баба в Катьчин бік, – а в мене невістка сюди й ногою. Нема й думочки, нема й гадочки. Хоть околий тут, так і не зайде!

– Ба, хватить! – каже з повним ротом Катька.

– Та хватить то й хватить. А в вас корова розтелилась?

– Та напевно... – невпевнено тягне Катька й зиркає запитально на мене.

– А бичечок чи телечка?

– Та чи я знаю!!! – не витримує Катька.

– Бичечок, – відповідаю замість Катьки, бо вона такими речами не цікавиться.

– Ото бач, Серьбога, не бери її заміж. Їй же бо', не бери. Бо вона в подушках лежатиме, аж поки горобці в жменю крашанок нанесуть, – зітхає баба й хреститься.

– Пішли! Бабушка, пока! Не нада нам молока, ми в ліс.

Ідемо. Повз колодязі й солом'яні стріхи – на цьому кутку село дуже автентичне, не те що в нас. На піщаних кучугурах, які zostалися від прокладання газу, густо росте й пахне деревій. Катька тицяє пальцями з облзлим манікюром у мій плеєр. Сіді-програвач, між іншим! У ньому співає Вітні Х'юстон. Катька мотає головою, підтанцьовує, навіть пошепки підспівує, але батарейка сідає на другій пісні. Катька трясє плеєр, але він мовчить.

Коло скотомогильника Катька зарані затуляє носа рукою й відвертає голову вбік. Цього разу даремно. Скотомогильник порожній.

Горпина жене просікою свого внука Сашка, якому ще тільки одинадцять років, а він гуляв аж у Байрак, та ще й на попутних. Сашкова мати померла три роки тому. Горпина його всиновила. Тепер виховує. Сама їде на велосипеді, а він попереду біжить.

– До якого, б...дь, Толька!? Ти подивись на того Толька, вони з батьком зимою залзли до жінки в хату та тушонку покрали! А ти – Толька! Швидче біжи, гадюка, бо зараз прутом так і опережу попереk сраки!

Сашко біжить швидше, Горпина не вмовкає:

– У нього мати волоцюга, батько волоцюга, і він волоцюга! Ось я тебе дома нагожую – і гулянками, й цигарками, й пивом! Диви який! Як з інспекції придуть, я скажу – забирайте, забирайте обох!..

Горпинин лемент умовкає десь у даліні. Катька пересмикує бровами, крутить пальцем біля скроні.

Мені хочеться нарвати яких квітів і подарувати їй, але в Катьки дуже практичний розум, вона не оцінить деревію. Їй аби чорні рози, або хоч красні. Темно-красні. Ет... І батареяка сіла...

Литвинівка й Кірове – двоє покинутих сіл. А перед ними ще одне – чи то Гаврилівка, чи то Грушине. Тут уже хаг немає зовсім, навіть забитих хрест-навхрест. Просто ліс. Тільки іноді трапляється яка яблуня чи вишня, а ще бузок на галявинці. З дерева вгору спурхує пташина, а подовкіл стоїть така тиша, що чути, як падає листок. Тут краще було б без Катьки. Я б ліг на землю, послухав, уявив би тих, хто тут жив і як помер. Подивився б на сонце, заплющив би очі й побачив, як воно лягає на солом'яний дах.

Перед Литвинівкою забрідаємо на цвинтар. Десятків два могилок. На хрестах – дашки. Зараз таких хрестів уже не ставлять. Вицвілі рушники висять. Під кущами акації валяються давні пластмасові вінки, стоять мари цілі-цілісінькі. На одному хресті щось написано. Підходжу й читаю іржаву табличку: «Дорогому бабі від дочки Наташі і зятя Івана Петровича». Катька торгає мене за руку:

– Пішли...

Виходимо в чистий ліс. Трава тут така висока, що грибів годі й шукати. Ми й не шукаємо. Ми йдемо мовчки, цілком задоволені одне одним. Витягуємо ноги із сухою, плутаємося, перечіпаємося. Сонце вже дуже низько. А ми чогось не хочемо вертатися назад. Уперто йдемо вглиб лісу. Відчутно сутеніє...

Катька розказує щось:

– Якшо в нього до неї шось є, то чого він не скаже? Ну, хай би Альоні сказав, а вона – їй. Написав би записку. Подарив би подарок. От я цього не понімаю. Я щитаю, що в нього комплекси...

– Свинокомплекси, – відповідаю невпопад, не хочу виринати зі своєї задуми.

– Які свинокомплекси?! – кричить Катька тонко й починає реготати на весь ліс.

Чи то од цього реготу, чи від наших кроків на стежку вистрибують двоє плямистих оленів – один із височенькими гіллястими рогами, а другий – без. Вони прудко перескакують через стежку, ніби перелітають, і сонце торкає плями на їхніх боках.

– Клас... – шепоче Катька й зупиняється. – Клас... Олені...

У її очах з'являється вираз, який там буває вкрай рідко. І я спішу насолодитися цією миттю, адже наступна така буде нескоро.

У лісі вже зовсім темно. Ми вперто йдемо вперед, відганяючи від себе думку, що заблукали. Кожен думає окремо, але не говорить уголос. Тут, звісно, не тайга, але ліс тягнеться на багато кілометрів. Можна цілу ніч блу-

кати. Ми йдемо вперед. Катька часто підносить до очей годинника і прискорює крок. Висока трава під нашими ногами шелестить так голосно, що стає страшно. Я, коли боюся, слухаю тишу, щоб не пропустити підозрілого звуку. А зараз так не вийде. Ми йдемо мовчки, уже майже не розбираючи дороги, не переступаючи через сухостій, а рвучи його ногами. У литки впиваються цупкі стеблини.

– Де ми? – питає мене Катька, як учителька на уроці географії в учня, що не може знайти на карті Австралію.

– Давай іти вперед. Колись кудись вийдем...

Катька вже майже біжить. Я не відстаю. Довкола глухисінький ліс, над яким поволі вияскравлюються здорові зорі. Жодних звуків, тільки виразний цвіркунячий фон, а ще вітер, який піднімається у верховіттях сосен, потім спускається вниз, сушить піт у мене на лобі, обдимає мені волосся, піднімає зсередини ще більший, ще яскравіший жах. Уява вже малює темний кузов вантажівки, у якому ми скоро лежатимемо зв'язані, а потім... Біле братство, яке зараз вийде нам навперейми, загородивши високими капюшонами зірки.

Я відганяю від себе думку, що ми заблукали. Я не переймаюся тим, як ми звідси виберемося. Я намагаюся зрозуміти – тиша це, чи не тиша. Тиша – чи не тиша. Мені страшно, якщо не тиша, бо така природа мого страху. Але в той же час хочеться, щоб була не тиша. Бо, здається, після тієї пари оленів ми перейшли кудись, раптом сягнули, просочилися крізь щось... і зараз ми геть не у звичному світі. Тут немає ні сектантів, ні бандитів, ні маніяків. Тут бояться мовби й нічого. Але оця тиша, зіткана з цвіркунів, шелесту трави й вітру, вона ніколи не скінчиться. Ранку не буде. Дня не буде. Школи не буде. Голоду не буде. Спраги теж. Навіть пари оленів більше ніколи не буде. Довіку буде тільки цей ліс, через який важко продиратися, і фон із цвіркунів, і цупкі стебла, що вриваються в литки. А згодом – і годинник зупиниться, і пам'ять розсиплеться на оці горби, ями, соснові шишки, що так добре відчуваються крізь кросівки. І ми, не маючи жодної надії, брестимемо далі лісом і благатимемо на себе небуття. Але небуття нам не буде.

Певно, Катька не думає поки про небуття. Вона плаче. Мені б підійти, обняти, сказати щось заспокійливе, що на ранок кудись вийдемо, що вовків немає, а сірники є, бо я ж уже курю, розпалимо багаття, посідаємо, але – я не можу підійти й обняти, бо це – «не в характері наших отношеній», як сказала колись Катька. Це правда. Між нами нічого немає й ніколи не було, окрім теплої підліткової дружби. Ніхто не вірить, але так і є. І саме тому я не можу підійти, обняти і сказати, що немає ніяких вовків, не буває вовків, я їх сьогодні відмінив...

«If I... should stay... I would on... ly be in», – чується десь зовсім поруч. Зовсім-зовсім поруч.

Це Вітні Х'юстон озвалася з придорожнього генделя, щоб урятувати нас. Солодким сирениним голосом із соковитими модуляціями Вітні виманює нас на світ. Світ зустрічає нас трасою й генделем, із якого лунає музика. Катька біжить до дороги, б'ючи торбою для грибів себе по ногах. Ми в Білоцерківці. Як ми тут опинилися – невідомо. Але додому – кіломет-

рів п'ятнадцять. Ми рішуче йдемо трасою, уже звернуло на одинадцятку. Мій дід не знає, де я, думає, що граю в карти з Олегом. Катьчині батьки – знають. Катька йде швидше. Намагається спинити попутку. Машини не спиняються, із гуркотом пролітають мимо. Це київська траса. Тут немає своїх.

Катька скидає із себе теплу кофту, запахає собі під сарафан у районі живота, а потім іде повільно, тримаючись за попереk, удає вагітну. Часом спиняється, голосує, виставляючи вперед «живота». Я вмираю зо сміху, а Катьці не до сміху – їй треба додому. Вагітній.

Урешті коло нас таки спиняються чистенькі жигулі. Там чоловік і жінка. Нам із ними – по дорозі. Ми сидимо ззаду, мовчимо. Жінка часто бере водія за праву руку, але так – просто ніжно, без жодного натяку на якусь хіть. Вони про щось перемовляються, так природно й тихо, що нам із Катькою не зрозуміти слів. Немов то й не слова, а просто шум у верховітті сосен, і цвіркунячий фон, і шепіт цупких стебел унизу. Катька кладе мені голову на плече й заплющує очі. Катька теж не може зі мною балакати...

2017

ПРЕЗЕНТУЄМО НОВЕ ВИДАННЯ

Ульяненко О. Перли і свині : роман / Олесь Ульяненко ; худож.-оформлювач О. Д. Кононученко. – Харків : Фоліо, 2018. – 185 с.

«Перли і свині» (2009) сам автор називав романом-коміксом. Події у творі відбуваються в Києві зразу після початку ядерної війни – у паралельному зрізі майбутнього, яке дуже схоже на сьогодні. Кілька шахраїв у компанії з чорношкірим проповідником Абрахамом Лі знаходять шпарину в просторі й часі і потрапляють у цивілізацію динозаврів. Там вони з успіхом розпочинають свої обладки, захоплюють владу і розбещують еліту наркотиками... Напевне, це найоригінальніша письменницька версія про те, як зникли динозаври. Повний текст роману друкується вперше.

Ульяненко О. Софія : роман / Олесь Ульяненко ; худож.-оформлювач О. Д. Кононученко. – Харків : Фоліо, 2018. – 283 с.

«Софія» (2008) – останній із циклу романів знаного літератора-полтавця про злочинниць. Письменницький світ Ульяненка обертається навколо гарних і розбещених жінок з активною життєвою позицією, жінок-діячів. Ці жінки прагнуть досягти успіху за будь-яку ціну, але в їхні розрахунки зовсім не входить Бог, жорна якого мелють помалу, зате певно. Героїня роману Софія – ще фактично дитина. Вона вбиває, аби самоствердитися. В основу сюжету покладено реальні події. Повна публікація роману відбувається вперше.

